

ВИЕ СТЕ ЖЕРТВА НА ПРЕСТЪПЛЕНИЕ? ИМАТЕ ПРАВО НА ПОМОЩ!

I. На кого можем да помогнем?

Съгласно Закон №СХХХV от 2005 г. за подпомагане на потърпевшите от престъпления и намаляване на щети от държавата, службите за подпомагане на жертви могат да окажат помощ на жертвите на престъпления и в резултат на нарушаване правото на собственост. Областните/столични правни служби се намират в областните градове.

Жертва на престъпление и в резултат на нарушаване на правото на собственост е не само прекият потърпевш, а и лице, за което може да бъде доказано, че е получило увреждане в непосредствена близост до местопрестъплението или на нарушаването правото на собственост. Под **увреждане** се разбира телесно или психическо увреждане (тежка форма на страхова невроза, потиснатост), емоционален стрес (травма и психически смут), както и материални щети, които имат причинно-следствена връзка с престъплението.

Помощ могат да получат унгарски граждани, граждани на Европейския съюз, граждани, които извън Европейския съюз, които пребивават законно в страни от ЕС, лица без гражданство, пребиваващи законно на територия на Унгария, жертви на трафик на хора, както и лица, които имат право на това въз основа на договор, сключен между Унгария и държавата, дала гражданството или по реципрочност. Право на помощ има и унгарски поданик, живущ постоянно в Унгария, който е жертва на умишлено насилие срещу личността извън страната и може да докаже този факт.

Граждани, които не са от Европейския съюз, но пребивават законно в страни от ЕС, имат право на компенсация на щети от държавата, само ако имат постоянно или редовно и законно местожителство в някоя държава-членка на ЕС. Жертвата има право на компенсация на щети и в случай, ако има разрешително за временно или постоянно пребиваване в Унгария

Част от помощите се полагат по субективно право, а друга част - само по необходимост.

II. Информация

Съгласно закона, жертвите на престъпления и на нарушаване правото на собственост, пострадали на територията на Унгария, трябва да получат безплатна, бърза и компетентна информация за разрешаване на проблемите, възникнали в създалата се ситуация. Областните/столичните правни служби информират всеки клиент, потърсил помощ от тях, без да е необходимо да доказват, че са жертви. Службите за оказване на помощ на жертвите информират не само тъжителите, които се обръщат към тях, а и гражданите, за които са разбрали, че са станали жертви на престъпления.

Информацията обхваща:

- правата и задълженията на жертвата в наказателни производства,
- помощите, които може да получи в рамките на оказване на помощ за жертвите,
- условия и начини за получаване на помощ за жертвите,
- други помощи и облаги, възможности за предявяване на искове,
- контакт с други служби за оказване на помощ на жертвите,
- предотвратяване на възможността от повторно превръщане в жертва
- в случай на трафик с хора – издаване на удостоверение за временно пребиваване и разрешително за престой.

III. Услуги, които могат да се ползват

1. Освен основната информация, жертвата има право на помощ от службата **и за реализиране на интересите си**. Тя трябва да получи информация за основните си права, както и здравни, застрахователни и социални услуги, които ѝ се полагат. При нужда, службата съдейства за по-бързото получаване на тези услуги.

2. Ако по-нататъшното решаване на проблема на жертвата изисква помощ от адвокат, службата е длъжна да я свърже със службата за правна помощ.

3. Жертвите на престъпления и на нарушаване на правото на собственост могат да имат нужда от **незабавна финансова помощ** за покриване на основните нужди (подслон, дрехи, пътуване, храна, лекарства и т.н.) Областните/столичните правни служби вземат решение за незабавна финансова помощ по справедливост, която се основава не на бедност, а на преценка на ситуацията, възникнала в резултат на престъплението или на нарушаването на правото на собственост. През 2012 г. сумата на незабавната финансова помощ възлиза максимално на 87 118 форинта.

IV. Намаляване на щети от страна на държавата

Жертвите на умишлено насилствено престъпление против личността имат право и на намаляване на щети от страна на държавата. Ако щетите по-късно бъдат покрити от друг източник, сумата, изплатена за компенсация на щетите от страна на държавата се счита за аванс и трябва да бъде върната.

На компенсация на щети имат право лица, които са претърпели физическо увреждане и чието здраве или телесна цялост са били увредени в резултат на престъпление, както и техните роднини и издържаните от тях лица. Право на компенсация на щети има и лицето, което се е погрижило за погребването на увреденото лице, починало впоследствие на умишлено насилствено престъпление против личността. Условие представлява и материалното състояние на жертвата, което се определя въз основа на доходите ѝ. За нуждаеща се смята жертва, чието семейство през 2012 г. има доходи, които не надминават 174 236 форинта на човек от семейството, както и лице, което получава някой от видовете социална помощ, посочени в този закон.

Компенсацията на щети под формата на месечна помощ се отпуска максимално за срок от 3 години в случай, че увреденото лице е неработоспособно повече от 6 месеца и се прекратява, ако междувременно жертвата получи право на редовна материална подкрепа от друг източник. Максималната сума на месечната помощ през 2012 г. е 87 118 форинта. Еднократна компенсация на щети се дава за възстановяване на имуществени щети – цялостно или частично –, размерът ѝ е съразмерен с действителните щети, но през 2012 г. не може да надвиши 1 306 770 форинта. (В случай на еднократна компенсация на щети сумите, които междувременно са възстановени от други източници, напр. застраховка или от извършителя, също трябва да бъдат върнати.)

V. Начин на действие на службите за подпомагане на жертви

Получаването на съдействие от службите за подпомагане на жертви се основава на принципа на доброволност и сътрудничество с властите. Молба за незабавна финансова помощ и компенсация на щети от страна на държавата се подава с попълване на съответен формуляр. Формулярът може да бъде свален безплатно от сайта www.kimisz.gov.hu. Съдействие за реализиране на интереси и правна помощ може да се иска без формуляри. Към молбата могат да бъдат приложени удостоверенията, издадени от органите за административни нарушения или от следствените органи, прокуратурата или съда, данните по наказателното дело или делото за административно нарушение. Ако жертвата не е приложила такова удостоверение към молбата си, службата за подпомагане на жертвите е длъжна да го набави. В случай на нужда към молбата се прилагат и документи, удостоверяващи бедността.

Молбата – заедно с допълнителните документи – може да се подаде във всяка териториална служба за подпомагане на жертви. Формулярите, необходими за незабавна финансова помощ и компенсация на щети от страна на държавата могат да бъдат свалени безплатно от уеб страница www.kimisz.gov.hu.

Молба за **незабавна финансова помощ** може да се подаде в **5-дневен срок** от престъплението или нарушаването на правото на собственост. Службата за подпомагане на жертви взема решение за молбата в 8-дневен срок след постъпването на удостоверението, ако условията на получаването на помощта могат да бъдат установени въз основа на молбата. Ако жертвата прилага удостоверение към молбата си и я подаде лично, службата за подпомагане на жертви взема извънредно решение по молбата. Едновременно с това информира лицето, получаващо незабавната помощ за задължението му за евентуалното по-нататъшното връщане на сумата.

Молба за реализиране на интереси и правна помощ се подава без срок.

Молбата за **компенсация на щети от страна на държавата** се подава в **тримесечен срок** от извършване на престъплението. (В извънредни случаи, посочени в закона, този срок може да бъде по-дълъг). Разглеждането на молбата минава през две фази. В производството на подпомагането областните/столичните правни служби съдействат за комплектоването на необходимите документи и данни. Конкретните решения за компенсация на щети от страна на държавата се вземат от една единствена институция – Правната служба на правителствената канцелария в столицата.

Производствата на административните органи, посочени в закона, са освободени от такси, с цел жертвите да могат да се възползват от услугите във възможно най-широк кръг, независимо от материалното си положение.

Задача на службите за подпомагане на жертвите е, в рамките на сътрудничеството, да следят за реализиране на интересите на жертвите, както и да поддържат връзки с институциите, посочени в закона.